

Goigs de la Mare de Déu de l'ermita de la Pietat posada al clos del cementiri d'Arenys de Mar.

Arenys de Mar

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Ermita de la Pietat del clos del cementiri d'Arenys de Mar
Emplaçament Cementiri

Coordenades:

Latitud: 41.578124476094
Longitud: 2.5462947785854
UTM Est (X): 462178
UTM Nord (Y): 4603036

Classificació

Número de fitxa 08006 - 296
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Vigent
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Social
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dc., 01/03/2023 - 17:59

Descripció

Goig a lloança de la Mare de Déu de l'ermita de la Pietat, posada al clos del cementiri d'Arenys de Mar. Es tracta d'una peça de tela brodada, amb el goig estampat. Es compon d'una imatge central emmarcada a l'interior d'una fornícula amb la imatge de la Mare de Déu i el seu fill Jesucrist en els seus braços, després de ser crucificat i baixat de la Creu. A l'exterior, a banda i banda, destaca una corona de flors. Al seu interior, a mà esquerra, els claus, en nombre de tres, procedents de la Creu. A mà dreta, un martell i unes tenalles, instruments del martiri.

La caixa està emmarcada per una orla tipogràfica ricament decorada de motius vegetals amb fulles d'acant a la part superior i inferior, mentre que als laterals destaca una sanefa de flors amb cinc orenetes entrelaçades. La tipografia és de Joan Batlle, de Barcelona.

El text es disposa en tres columnes sense decoració que diu així:

Primera columna:

A la Costa de Llevant/hi ha una ermita, hi ha una er / i s'hi resa, s'hi medita [mita/i s'hi puja bo i resant. //

Té una porta que és humida / del sospir i del plorar / i les flors no tenen vida / i no es poden olorar /i la rosa es veu petita, /té un cor que va sagnant//

Les poncelles hi tremolen /amb els cors atribulats, / com les llàgrimes rodolen els sospirs esgarriats; /té verdets de malaquita /l'aliret és de llevant//

Una Verge que l'abriguen / aquells vels de portar dol / les espines la corlliguen / el seu cor és com un sol;/ quina pena premedita;/ se la veu sempre plorant;//

Segona columna:

Té extès damunt la falda / el Jesús del Naixement; quan el vent remou la balda / just que sigui un pensament, / us desperta la sospita/ de sentir-lo pantejant; //

Santa Verge dolorosa / d'aquest lloc de pietat; / oreneta candorosa / amb el fill amortallat, / quin repòs us delita / l'ermiteta ben fragant; //

Quin racer tan plè de calma,/quin confort es troba ací; / al defora hi ha una palma / i ben prop un xurrabí / que no sap el que recita / inquiet en el seu cant;//

Tercera columna:

Més aprop una pujada / i un cingle, i ve la mar, / i enllà com de passada / un camí que va a l'atzar / una dona l'aprofita / per seguir-lo caminant;//

Els xiprers tot bo guarneixen,/ tot arreu hi posen pau / uns ramells que s'hi panseixen / amb un floc de color blau, /una creu que duu escrita / l'últim mot d'un cor amant;//

A la Verge a la capella / no es mourà fins el moment /que respiri la centella / al bell mig del firmament; / quan la carn ja ressuscita! / tot el cel va davallant! //

Verge Santa de l'ermita / de la Costa de Llevant; / allargueu vostra visita / mentre els morts vagin entrant. //

V/. Ora pro nobis, Virgo dolorosíssima.. // R/. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

OREMUS

Deus, in cuius passione, secundum Simeonis prophetiam, dulcissimam animam gloriosae Virginis et Matris Mariae doloris gladius pertransiuit: concedi propitius; ut qui transfirionem eius et passionem venerando recolimus, gloriosis meritis et precibus omnium Sanctorum cruci fideliter astantium intercedentibus, passionis tuae effectum felicitari consequamur: Qui vivis et regnas...

Observacions:

Els goigs són cançons populars o poesies de caire religiós, adreçades als sants, les santes, la Mare de Déu o Crist. Tradicionalment es canten en les festivitats religioses. Acostumen a tenir dues parts: a la primera s'explica la vida, miracles i martiri del sant; mentre que a la segona se li fan peticions de protecció per a la comunitat.

La tradició dels goigs té els seus orígens en la representació dels misteris medievals. La primera vegada que es troba documentada la paraula goigs és a la Crònica de Ramon Muntaner (1325-1328), on consta que ja se'n cantaven, i el primer text conegut de goigs són els Goigs de Nostra Dona, conservats al manuscrit del Llibre vermell de Montserrat (de final del segle XIV).

Els gremis i confraries, especialment la del Roser, popularitzen els goigs dels seus patrons respectius. Malgrat tot, els goigs tal i com els coneixem i que es canten actualment, cal situar-la a partir de la determinació del Concili de Trento (1545-1563), per potenciar la pietat popular a través d'aquest tipus de manifestacions litúrgiques. El gran moment de creació dels goigs fou el segle XVII, quan totes les esglésies parroquials, així com les capelles i capelletes més petites foren dotades d'aquestes manifestacions. Es desconeix el creador de la lletra i la música dels goigs, però quasi bé tots foren editats per impremta durant les primeres dècades del segle XX, i les músiques foren recompostes i arrançades també durant aquest període.

Història

N'existeix una segona edició, aquesta en paper, sense datar. A mà esquerra hi ha el goig, idèntic al que es pot veure estampat sobre tela. A mà dreta hi ha una explicació que transcrivim a continuació amb la partitura musicada al dessota, sense que hi consti l'autor:

"Verge de la Pietat // La seva festa es celebra el dia de la Soletat de la Verge del divendres Sant// Arenys de Mar té fama d'ésser un poble bo, de gent excel·lent; serà perquè s'aprofita de la gràcia de Déu. Diuen: seràs bo sí et nodreixes de coses bones, i correlativament seràs fort si assimiles la fortalesa. Arenys de Mar aclofat al breçol de la seva riera fresca i regalada, té dues ermites molt venerades: a llevant la del Calvari; a ponent la de la Verge de la Pietat, tenint en compte que prega a la capella de la "Verge del bon tornar" i a la "del Remei", posades als seus encontorns o rodalies. La Verge de la Pietat és tot un misteri. Es Ella la que vetlla tots els morts enterrats al cementiri d'Arenys de Mar. El primer mort és el més sagrat, el que de sí és immortal és el seu Santíssim Fill del qual conserva encara sobre la falda el cadàver de la seva pobre naturalesa humana destrossada per aquells que no el varen conèixer?... però el podrien conèixer?... i el debien conèixer. I entre aquests no hi ets tú, amic lector? Què penses tú? On et situes? Arenys de Mar, on és l'ermita del Calvari? Com tens la de la Pietat? I les altres, i les altres? Pots queixar-te a Déu si no el coneixes?".

En el turó del cementiri s'hi alçava antigament una torre de guaita. Al seu costat s'hi construï una ermita dedicada a la Mare de Déu de la Pietat. Fins que l'any 1816 comencen les obres del cementiri i s'enderroca la torre i l'ermita. Gairebé cent anys després, l'any 1894 s'amplia el cementiri i es construeix l'actual capella que s'envolta des de llavors, de notables panteons.

Bibliografia

Enllaços d'interès:

[Amics dels goigs](#)

[Biblioblogs](#)

[Goigs i devocions populars](#)

